

Łódź, 28.05. 2018

Prof. dr hab. Maciej Urbaniak
Katedra Logistyki
Wydział Zarządzania
Uniwersytet Łódzki

Ocena
dorobku oraz osiągnięć naukowych, dydaktycznych i organizacyjnych
Dra inż. Piotra Kafla w związku ze wszczęciem postępowania w sprawie nadania Jemu
stopnia naukowego doktora habilitowanego
w dziedzinie nauk ekonomicznych w dyscyplinie towaroznawstwo

Podstawy formalne recenzji

Podstawy prawne dla prowadzonego postępowania habilitacyjnego Dra inż. Piotra Kafla wyznacza –art. 16 Ustawy z dnia 14 marca 2003 roku o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. Nr 65, poz. 595 z późniejszymi zmianami) oraz Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 1 września 2011 r. w sprawie kryteriów oceny osiągnięć osoby ubiegającej się o nadanie stopnia doktora habilitowanego (Dz. U. Nr 196, poz. 1165).

Podstawę formalną sporządzenia recenzji stanowi pismo Dziekana Wydziału Towaroznawstwa Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie Pani Prof. nadzw. UEK dr hab. Wandy Kudełki, informujące mnie o powołaniu przez Centralną Komisję ds. Stopni i Tytułów na recenzenta w postępowaniu habilitacyjnym Dra inż. Piotra Kafla.

Podstawą do przeprowadzenia oceny były następujące prace i dokumenty przesłane przez Habilitanta:

-monografia autorska pt. „Integracja systemów zarządzania. Trendy, zastosowania, kierunki doskonalenia”, opublikowana przez Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie w 2017 roku (wskazana przez Kandydata do stopnia doktora habilitowanego jako osiągnięcie naukowe, uzyskane po otrzymaniu stopnia doktora, stanowiące znaczny wkład autora w rozwój określonej dyscypliny naukowej);

-autoreferat przedstawiający dorobek i osiągnięcia pracy naukowo-badawczej;

-wybrane publikacje naukowe opublikowane po uzyskaniu stopnia doktora.

Można uznać, iż przekazana dokumentacja jest kompletna i wystarczająca do przeprowadzenia oceny.

Podstawowe informacje o pracy naukowo-dydaktycznej Kandydata do stopnia naukowego doktora habilitowanego

Piotr Kafel ukończył studia wyższe magisterskie w 2002 roku na Wydziale Towaroznawstwa Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie, na kierunku Towaroznawstwo.

W 2002 roku został zatrudniony na stanowisku asystenta w Katedrze Towaroznawstwa Ogólnego i Zarządzania Jakością na Wydziale Towaroznawstwa Akademii Ekonomicznej w Krakowie (obecnie Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie).

W 2008 roku obronił rozprawę doktorską pt. „Wpływ systemu zarządzania jakością i filozofii TQM na efektywność małych i średnich przedsiębiorstw” przygotowaną pod opieką naukową Prof. dra hab. Tadeusza Sikory. Recenzentami tej dysertacji byli prof. dr hab. Michał Gabriel Woźniak z Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie i prof. nadzw. UJ dr hab. Tadeusz Wawak z Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie.

W tym samym roku został zatrudniony na stanowisku adiunkta w Katedrze Zarządzania Jakością na Wydziale Towaroznawstwa (aktualnie Wydziale Towaroznawstwa i Zarządzania Produktem) Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie, gdzie pracuje obecnie.

Opinia dotycząca monografii pt. „Orientacja sieciowa przedsiębiorstw branży usług logistycznych”, wskazanej przez Habilitanta jako osiągnięcie naukowe, o którym mowa w art. 16 ust. Ustawy o stopniach i tytule naukowym.

Osiągnięciem naukowym wskazanym przez Habilitanta jest monografia pt. „Integracja systemów zarządzania. Trendy, zastosowania, kierunki doskonalenia” opublikowana przez Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie w 2017 roku. Recenzentami wydawniczymi tej monografii byli Pani Prof. dr hab. Małgorzata Wiśniewska, prof. nadzw. Uniwersytetu Gdańskiego oraz dr hab. Radosław Wolniak, prof. nadzw. Politechniki Śląskiej.

Opracowanie to liczy 305 stron, składa się z pięciu rozdziałów poprzedzonych wprowadzeniem oraz podsumowania i wniosków.

We wprowadzeniu Autor podjął próbę uzasadnienia wyboru tematu rozprawy habilitacyjnej wskazując na lukę poznawczą, dotyczącą powiązań zintegrowanych systemów zarządzania z zarządzaniem organizacją jako całością (strona 9). Podjął On także próbę wyodrębnienia luki teoretycznej, jak i empirycznej (również strona 9). Zdaniem Habilitanta luka teoretyczna wynika głównie ze słabego rozpoznania specyfiki integracji systemów horyzontalnych i branżowych, które są **podstawą prowadzenia działalności wybranej grupy organizacji, które ze względu na duże rozdrobnienie tych organizacji są pomijane w pracach badawczych.**

Stwierzenie to nie jest w pełni zrozumiałe, gdyż Autor nie wskazuje jakich wybranych organizacji dotyczy problem badawczy?

Z kolei luka empiryczna w opinii Piotra Kafla wynika w dużej mierze z faktu, że w Polsce do chwili obecnej nie zostały opracowane standardy ani wytyczne zawierające wymagania integracji systemów, które byłyby obowiązujące i powszechnie stosowane.

Należy stwierdzić, iż przedstawione uzasadnienia dotyczące powyższych luk są relatywnie słabo przekonujące z punktu widzenia rozwiązania istotnego problemu naukowego.

Cel główny dysertacji w brzmieniu: „zbadanie integracji systemów zarządzania funkcjonujących w organizacjach działających na terenie Polski, aby określić stosowane rozwiązania i podjęcie próby wyjaśnienia zmian zachodzących w procesach integracji oraz roli zintegrowanego systemu zarządzania w zarządzaniu organizacją” **został sformułowany nader zawile!**

Za istotne w nim należy uznać „określenie stosowanych rozwiązań i podjęcie próby wyjaśnienia zmian zachodzących w procesach integracji systemów zarządzania” (przypis recenzenta).

Lakoniczny i niezrozumiały jest także cel empiryczny rozprawy, jakim według Habilitanta miała być „analiza zgromadzonego materiału związanego z procesami integracji systemów zarządzania i wskazanie w tym obszarze prawidłowości i ich konsekwencji”.

Nader śmiało i raczej na wyrost została sformułowana pierwsza część tezy pracy, wskazująca, iż „***integracja systemów zarządzania jest elementem koniecznym skutecznego funkcjonowania wdrożonych w organizacji systemów i ich dalszego doskonalenia***”.

Można zaobserwować, iż wiele organizacji (np. wiele międzynarodowych koncernów) nie integruje systemów zarządzania jakością, środowiskiem, czy bezpieczeństwem (pracy, informacji, produktów), ale wdraża je niezależnie oraz stosuje holistycznie (całościowo) wraz z innymi narzędziami doskonalenia procesów (takimi jak Toyota Production System, Lean Management, czy metodyki Six Sigma) osiągając przy tym wyniki świadczące o ich doskonaleniu.

Równie lakoniczna i niezrozumiała jest druga część tezy, w której Habilitant przyjmuje, iż „***za zróżnicowanie integracji systemów w organizacji odpowiadają różnorodne czynniki oraz wielokierunkowe relacje zachodzące w czasie, które uzależnione są od wielkości organizacji oraz liczby i rodzaju zintegrowanych systemów***”.

Dr inż. Piotr Kafel sformułował sześć hipotez badawczych, przy czym czwartą z nich rozpiął na trzy hipotezy cząstkowe.

Pierwszą z hipotez badawczych w brzmieniu:

„organizacje, w których funkcjonuje równocześnie kilka wdrożonych systemów zarządzania, integrują przynajmniej niektóre elementy tych systemów. Dzięki analizie obszarów podlegających integracji, możliwe jest wskazanie tych elementów, które łatwiej podlegają integracji oraz takich, które nie są nią objęte”, trudno uznać za hipotezę, gdyż nie określa ona wpływu, relacji, zależności. Mogłaby być ona po odpowiednim przeredagowaniu stylistycznym, co najwyżej uznana za tezę, (w brzmieniu „Organizacje, w których funkcjonuje kilka wdrożonych systemów zarządzania, integrują przynajmniej elementy tych systemów”) gdyż w przytoczonym całościowym sformułowaniu cechuje się ona niskim poziomem komunikatywności językowej.

Do pozostałych pięciu hipotez i hipotez cząstkowych nie zgłaszam większych zastrzeżeń.

Rozdział pierwszy Autor opierając się głównie na krajowej literaturze przedmiotu rozpoczął od klasycznej interesującej próby wyjaśnienia istoty podejścia systemowego w teorii zarządzania oraz ewolucji systemowego zarządzania jakością.

Dalszy ciąg rozważań dotyczący zarządzania środowiskowego oraz zarządzania bezpieczeństwem pracy ma charakter raczej historyczno-podręcznikowy i nie wnosi istotnych nowych treści w rozważaniach naukowych. Podobnie oceniam ostatni z fragmentów tej części rozprawy, w którym Autor poświęcił uwagę wybranym, jak to określił „instrumentarium doskonalenia organizacji”, w praktyce bardzo rzadko wykorzystywanym normom ISO serii 10000.

W kolejnym rozdziale Habilitant podjął próbę szczególnie ważnej dyskusji naukowej związanej z tematyką rozprawy dotyczącą motywów, korzyści i trudności integracji systemów zarządzania, a także dotyczącą strategii oraz poziomów integracji tych systemów.

Prowadzone rozważania przez Dra inż. Piotra Kafla prawidłowo wskazują, iż relatywnie wysoki poziom integracji systemów w zakresie dokumentów i zapisów jest możliwy, **jednakże (zdaniem recenzenta) w przypadku oceny skuteczności audytów (zarówno wewnętrznych, jak i zewnętrznych), jest raczej dyskusyjny, a nawet wręcz wątpliwy** (oczywiście poza niektórymi systemami sektorowymi jak motoryzacyjny [wg wytycznych IATF 16949], czy urządzeń medycznych [wg 13485], których wytyczne odwołują się do systemu zarządzania jakością opartego na wytycznych ISO 9001).

Odrębność (a nie postulowana przez Habilitanta integracja) w zakresie prowadzenia audytów wynika głównie ze szczególnego charakteru systemowego zarządzania środowiskowego i bezpieczeństwem (pracy, informacji), a także niektórych systemów branżowych (związanych z bezpieczeństwem żywności zawartych w wytycznych IFS czy BRC), których ocena skuteczności funkcjonowania zależy od stopnia zgodności ze specyficznymi dla tych systemów regulacjami prawnymi (obejmujących często bardzo szczegółowe wymagania jakie należy spełnić).

Niemniej jednak niektóre z jednostek certyfikujących oferują przeprowadzanie tego typu audytów i wydawanie stosownych certyfikatów w tym zakresie.

Kolejne dwa rozdziały (trzeci i czwarty) zostały poświęcone analizie możliwości integracji innych systemów zarządzania jak systemów zarządzania bezpieczeństwem informacji, koncepcji zarządzania ryzykiem, systemów zarządzania energią, systemów społecznej odpowiedzialności czy systemów sektorowych (np. organizacji działających w łańcuchu żywnościowym, dostawców dla NATO, WSK, dostawców w sektorze motoryzacyjnym i lotniczym, laboratoriów).

Rozdziały te mają charakter raczej podręcznikowy (uzupełniająco-opisowy).

Rozważania dotyczące koncepcji zarządzania ryzykiem (ujętej w standardach ISO serii 31000, które nie są wytycznymi w zakresie wdrażania systemu zarządzania i nie podlegają certyfikacji) powinny, być zawarte znacznie wcześniej, w początkowej części pracy (w rozdziale pierwszym). Koncepcja ta nie stanowi założeń odrębnego systemu, lecz wraz z koncepcją podejścia procesowego i systemowego jest immanentną wytyczną dla wdrażania systemów zarządzania wg aktualnie publikowanych (nowelizowanych standardów organizacyjnych).

Za najważniejszy, związany z realizacją celu głównego dysertacji należy **uznać rozdział piąty**, w którym Habilitant zawarł wyniki badań dotyczące integracji systemów zarządzania w organizacjach działających na terenie Polski. We wstępie do tej części rozprawy Autor prawidłowo określił ogólne założenia badawcze.

Za interesujące oraz wartościowe z punktu widzenia zarówno naukowego (realizacji celów pracy awansowej i wkładu do dziedziny naukowej jakim są nauki ekonomiczne), jak i praktycznego należy uznać wyniki badań ilościowych (uzyskane poprzez wykorzystanie techniki ankietowej) dotyczące:

-poziomów i obszarów integracji systemów zarządzania,

- osiągniętych korzyści wynikających z integracji systemów zarządzania, a także
- dostrzeżonych trudności jakie wystąpiły podczas integracji tych systemów.

Uzupełnieniem wyników badań ilościowych w zamierzeniach Dra inż. Piotra Kafla miały być badania jakościowe z wykorzystaniem studiów przypadku. **Habilitant ograniczył się zaledwie do analizy prób wdrożenia systemów zintegrowanych w zaledwie trzech organizacjach, co jak na aspiracje recenzowanego opracowania jako najważniejszego osiągnięcia postępowania habilitacyjnego nie jest nader imponujące i w pełni zadowalające.**

Dysertacja kończy się **podsumowaniem**, w którym odniósł się On do weryfikacji założonych hipotez badawczych.

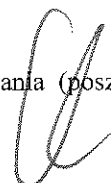
Nie jest zrozumiałe stwierdzenie Habilitanta, dotyczące hipotezy trzeciej (zakładającej, że „poziom integracji wdrożonych systemów zarządzania zależy od rodzaju i kolejności wdrożonych systemów” została częściowo potwierdzona?

Niezrozumiałe są również, gdyż pozbawione głębszej analizy i wyjaśnienia spostrzeżenia Jego zawarte w wnioskach dotyczące:

- optymalnego poziomu integracji systemów (pojawia się pytanie jak należy ten poziom wyznaczyć, według jakiego kryterium)¹?**
- efektywności poszczególnych systemów (pojawia się pytanie jak należy ją mierzyć, czy poprzez ponoszone nakłady i uzyskane korzyści finansowe)?**

Mimo licznych uwag i wątpliwości (w tym również polemicznych) wyrażam pogląd, iż przedstawiona przez Dra inż. Piotra Kafla jako Jego najważniejsze osiągnięcie publikacja zwarta pt. „Integracja systemów zarządzania. Trendy, zastosowania, kierunki doskonalenia” jest próbą samodzielnego rozwiązaniem zagadnienia naukowego, jak również stanowi wkład (jednakże na umiarkowanie niskim poziomie) w rozwój dyscypliny towaroznawstwo w dziedzinie nauk ekonomicznych.

¹ Optymalizacja to metoda wyznaczania najlepszego (optymalnego) rozwiązania (poszukiwanie ekstremum funkcji).

Opinia na temat pozostałego dorobku naukowego Dra inż. Piotra Kafla

Na dorobek publikacyjny Dra inż. Piotra Kafla po uzyskaniu przez Niego stopnia doktora oprócz monografii pt. „Integracja systemów zarządzania. Trendy, zastosowania, kierunki doskonalenia”, wskazanej przez Habilitanta jako najważniejsze osiągnięcie składa się także około 70 pozycji. Są to między innymi:

-3 artykuły w czasopismach zamieszczonych w bazie Journal Citation Raport („Żywność: nauka –technologia –jakość”², „Total Quality Management & Business Excellence”);

-20 artykułów w polskojęzycznych czasopismach naukowych („Problemy Jakości, Towaroznawcze Problemy Jakości”, „Przegląd Organizacji”, „Ekonomia i Organizacja Przedsiębiorstwa”, „Współczesne Zarządzanie”, „Ekonomia i Zarządzanie”, „Handel Wewnętrzny”, „Przedsiębiorczość i Zarządzanie”, „Zarządzanie Przedsiębiorstwem” „Nauki Inżynierskie i Technologie”;

- 15 artykułów w angielskojęzycznych czasopismach naukowych nieindeksowanych w JCR, (“Facing the Challenges of the Future”, “Journal of Economics and Organization of Future Enterprise”, “International Journal for Quality Research”, “Management Systems in Production Engineering”, “Revista TQM, Techniques, Methodologies and Quality”, “Modern Management Review”, “TQM Journal”, „Argumenta Oeconomica Cracoviensia”, „Argumenta Oeconomica Posnaniensia”, “Quality Innovation Prosperity”, “Humanities and Social Sciences”);

- 6 artykułów w zeszytach naukowych (Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie, Uniwersytetu Gdańskiego;

-18 rozdziałów w monografiach raczej o zasięgu lokalnym (głównie opublikowanych przez Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie i Wydawnictwo Naukowe PTTŻ w Krakowie);

-9 komunikatów w zagranicznych materiałach konferencyjnych (opublikowane w Serbii, Czarnogórze, Rumunii i we Włoszech).

Był on także współredaktorem (wraz z T. Sikorą) monografii „Zarządzanie jakością. Osiągnięcia i wyzwania” opublikowanej nakładem Wydawnictwa Naukowego PTTŻ w Krakowie.

W swoim dorobku publikacyjnym Habilitant ma też także opracowania popularno-naukowe (zamieszczone w ABC Jakości, Magazynie Przemysłu Mięsnego, InfoPOL SUS).

Dorobek publikacyjny pod względem ilościowym (około 70 pozycji naukowych **z czego zdecydowana większość napisana we współautorstwie**) w okresie ponad 10 lat po doktoracie

² Czasopismo to było indeksowane w bazie Journal Citation Raport do 2014 roku

uważam za relatywnie wystarczający i uprawniający Kandydata do ubiegania się o stopień doktora habilitowanego.

Należy też wyraźnie podkreślić, iż znaczna część publikacji (25 pozycji) Dra inż. Piotra Kafla została napisana w języku angielskim, cytowań (bez autocytowań) Jego publikacji według poszczególnych baz wynosi:

-WoS: 6,

-Google Scholar (na dzień 17 maja 2018 r.): 189 (indeks Hirscha 4).

W dorobku naukowym Piotra Kafla po uzyskaniu stopnia doktora dominowały publikacje, które można ująć w trzech komplementarnych nurtach badawczych:

- rola systemowego zarządzania jakością w funkcjonowaniu przedsiębiorstw,
- certyfikacja wyrobów i systemów zarządzania w sektorze rolno-spożywczym,
- zachowania konsumentów na rynku produktów konsumpcyjnych.

Od 2014 roku jest promotorem pomocniczym w przewodzie doktorskim Rafała Nawrata, który pisze pracę pt. „Stosowanie wybranych narzędzi systemu zarządzania jakością, a ryzyko wystąpienia niezgodności w wyrobach płaskich ze stali węglowej”.

Istotnym osiągnięciem naukowym Kandydata jest udział w projektach badawczych. Był On m.in. wykonawcą/współwykonawcą:

- projektu naukowo-badawczego finansowanego ze środków NCN w konkursie OPUS;
- 2 projektów badawczych finansowanych przez Ministerstwo Nauki
- projektu finansowanego przez Ministerstwo Gospodarki i Konkurencyjności Hiszpanii;
- projektów realizowanych w ramach badań statutowych Katedry Zarządzania Jakością Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie.

Dr inż. Piotr Kafel pełnił także funkcję eksperta w ramach projektu TEMPUS finansowanego przez Unię Europejską.

Ocena osiągnięć dydaktycznych, współpracy naukowej (w tym w szczególności w obszarze działalności międzynarodowej) i popularyzacji nauki, a także osiągnięć organizacyjnych Habilitanta

Dr inż. Piotr Kafel jest doświadczonym nauczycielem akademickim. Habilitant jest zaangażowany w realizację procesów dydaktycznych. Był promotorem 23 prac inżynierskich. Habilitant recenzował także artykuły naukowe czasopism międzynarodowych z bazy JCR (m.in.: Journal of Cleaner Production, Total Quality Management & Business Excellence, International Journal of Production Economics).

Brał udział w programach międzynarodowej wymiany akademickiej z ośrodkami z USA, Niemiec, Grecji, Hiszpanii, Portugalii i Czarnogóry.

Był zaangażowany w prace komitetów organizacyjnych kilku konferencji naukowych.

Za swoje osiągnięcia naukowe, dydaktyczne oraz organizacyjne Dr inż. Piotr Kafel był wyróżniany **nagrodami II i III stopnia Rektora Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie za osiągnięcia w dziedzinie naukowej.**

Konkluzja

Po zapoznaniu się z dorobkiem naukowym Dra inż. Piotra Kafla stwierdzam, że całokształt Jego dorobku naukowego, w tym przede wszystkim autorska monografia pt. „Integracja systemów zarządzania. Trendy, zastosowania, kierunki doskonalenia”, wskazana przez Habilitanta jako osiągnięcie naukowe zasługuje na pozytywną ocenę.

Za największe osiągnięcie naukowe Dra inż. Piotra Kafla uważam autorskie opracowanie pt. „Integracja systemów zarządzania. Trendy, zastosowania, kierunki doskonalenia”, opublikowane przez Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie w 2017 roku.

Ocena pozostałego dorobku naukowego i publikacyjnego oraz działalności dydaktycznej, a także organizacyjnej Habilitanta jest również pozytywna.

Uważam, że Jego dorobek spełnia podstawowe wymogi zawarte w Ustawie z dnia 14 marca 2003 roku o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. Nr 65, poz. 595 z późniejszymi zmianami) oraz w Rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 1 września 2011 r. w sprawie kryteriów oceny osiągnięć osoby ubiegającej się o nadanie stopnia doktora habilitowanego (Dz. U. Nr 196, poz. 1165). Dlatego popieram wniosek Dra inż. Piotra Kafla o nadanie Jemu stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk ekonomicznych w dyscyplinie towaroznawstwo.

